

"Només es manté allò que avança"

Robèrt Lafont ens explica en aquesta entrevista la seva opinió sobre el passat i el futur d'Occitània. Filòleg, historiador, escriptor, i polític, Lafont és actualment el més gran occitanista que tenen les terres veïnes.

Fa uns quants anys en el vostre llibre *La revolució regionalista parlàveu del colonialisme interior per definir la situació de les regions franceses i particularment d'Occitània. Quina validesa té avui aquest concepte?*

—Em penso que l'anàlisi continua essent vàlida per a un cert període anterior. Però a la fi dels anys 70 i primers anys 80 va haver-hi un canvi important. La situació perifèrica de les regions de França: la Bretanya, Occitània... canvia perquè és tot el territori francès que es troba a la perifèria de la potència industrial i financera que és Europa. En aquest punt el fenomen del colonialisme interior, tal com jo el definia, que és la pèrdua d'una burgesia regional que passa al servei de la burgesia nacional, ja és una situació superada. El fet és que les regions, com ara l'Occitània meridional i la mediterrània, sotmeses a una intensa situació de colonialisme interior fins els anys 70 i 80, avui es troben en un nou procés de recuperació econòmica, amb un canvi total de societat. És a dir, que el concepte de colonialisme interior ja no val a partir d'aquest moment; s'ha acabat.

El fenomen del colonialisme interior comença, en termes estrictament econòmics, a mitjan segle passat, durant el segon imperi francès, devers els anys 1860, i comença a extingir-se quan tot just ens n'adonàvem, quan Europa i la seva construcció afermen el colonialisme interior francès. Però les coses canvien i tot el territori francès, tret d'alguna regió, com la del Roine-Alps, per exemple, cau en una situació de marasme econòmic. I és a partir d'aquest moment que veiem que sorgeixen, finalment, les regions que havien estat depauperades. I per això ara l'arc mediterrani, entre Barcelona i la Ligúria, és un

territori de perspectiva econòmica. Així, diria que l'anàlisi del colonialisme interior és una anàlisi encertada, però que el fenomen no fou descobert fins a la fi del procés. Els occitans no el van saber veure. Els felibres, per exemple, no van veure que llur societat era una societat colonitzada perquè totes les anàlisis eren hexagonals i centralistes. I si ho vam entendre devers els anys 60 és perquè hi havia les anàlisis més importants del colonialisme exterior. Ara som en una situació diferent, ja no perdem substància, vivim en un país que es modernitza sobre la base d'un canvi social. Hem perdut un poble i hem salvat una societat. Vet aquí el nostre problema actual.

—*La situació que hi havia abans amb París es reproduïx ara amb Brussel·les. El poder de decisió on és?*

—La situació no ha pas canviat a França. París continua manant, només que el poder de París ha minvat molt. De deu anys ençà, amb la globalització econòmica, el poder de l'estat s'ha buidat enormement; ara és un poder sobre la gent, sobre la societat, però no pas sobre l'economia. Les decisions econòmiques ja no depenen dels caps d'estat. En aquest moment França ja no pot aplicar el colonialisme interior a la seva perifèria. El poder francès és petitot, en termes econòmics, ja no decideix. Com diu Jospin, la política és la política del que és possible,

i el que és possible és el que és permès.

—*Si París té poc de poder, menys en té Tolosa encara...*

—Tolosa encara en té menys, de poder, és cert, però el problema és el d'una política nova de les regions d'Europa. Els programes Interreg, per exemple, són una novetat molt important, perquè són programes europeus finançats per Europa i dissenyats entre re-

"L'anàlisi del colonialisme interior és encertada. Vivim en un país que es modernitza sobre la base d'un canvi social. Hem perdut un poble i hem salvat una societat. Vet aquí el nostre problema actual."

gions de dos estats diferents, sense intervenció de l'estat. És una novetat, i una novetat limitada, no pas una revolució, però deixa veure possibilitats de futur. Les regions comprendran en el futur que no és pas en l'estat que tenen els interessos principals. El president del Llemosí, que és molt iberista i occitanista, diu que l'interès del Llemosí no està pas en el Llemosí mateix, sinó en la seva relació amb el sud. Si no manté relació amb el sud, el Llemosí, se'l menjaran les regions veïnes. Ara, el problema més gros que tenim nosaltres és el de l'arc atlàntic, que és una regió falsa. D'Escòcia a l'Algarve no hi ha interessos comuns, sinó una simple relació oceànica, que no és autèntica perquè no hi ha relacions entre els ports: hi ha relacions amb Amèrica, relacions en diagonal, no pas en vertical. Aquesta regió és falsa i destrueix la consciència occitana i potser també una consciència interregional del golf de Biscaia: Gascunya, Euskadi, Astúries, Galícia.

—*Com poden beneficiar-se d'Europa les llengües minoritzades?*

—El problema lingüístic d'Europa és, primerament, el de la igualtat de totes les llengües dels estats, que és una bogeria. N'hi ha prou amb una, de llengua, l'anglès —que ara és una llengua internacional—, i totes les altres són llengües regionals. El problema és la igualtat de dret per a totes les llengües regionals d'Europa: occità, espanyol, francès... Això és un futur possible. Crec que les coses no poden pas continuar com ara. No pot ser, això de dedicar tants diners a la traducció de les llengües europees: danès, irlandès (que no existeix socialment, però que és llengua d'Europa!)... Les traduccions es mengen un terç del pressupost del funcionament d'Europa, i això no pot ser! Així, la justícia és una llengua internacional —que no és pas una llengua cultural, sinó un simple mitjà de comunicació i res més— i el reconeixement de la igualtat de les llengües. És una utopia, però una utopia de mobilització, per a nosaltres.

—*Això contradiu el punt de vista dels grups de pressió de França o d'Alemanya...*

—Sí, però, alerta!, les concepcions ideals, només són això: concepcions ideals. Hi haurà lluites entre els grups minoritaris, entre grups minoritaris forts i grups minoritaris menys forts, certament.

—*Vol dir, doncs, que catalans, occitans, gallecs, bretons..., seran iguals de dret però no pas de fet? Quan els catalans demanen l'oficialitat de la llengua catalana a la Unió Europea, pensem que tiraran pel dret sense preocupar-se dels altres?*

—La primera cosa que s'ha de fer és establir la igualtat de drets com a principi. Un principi no és mai la realitat; la realitat sempre es troba en la història conflictual. En sociolingüística no n'hi ha, de situacions sense conflicte; és manca de realisme, creure una altra cosa. Així, en el nostre cas, crec que, potser durant els cinquanta anys vinents, haurem de lluitar plegats amb els catalans. Catalans i occitans plegats tenen una força que podria establir una igualtat de drets una mica sòlida. Seria una il·lusió de creure que nosaltres, els occitans, ens trobem en una situació de

resistència. No hi ha cap més mitjà de resistència que un projecte de futur, i és per això que pot ajudar-nos molt la relació amb Catalunya, amb el món ibèric.

Crec, per exemple —i no és pas una idea solament meua, l'he sentida de boca de Jordi Pujol—, que ens trobem en una regió mundial que va del Loira al Sàhara, que és la conca occidental de la Mediterrània (deixem de banda la conca oriental, que és l'antiga Mediterrània turca, on hi ha tots els conflictes). Aquest espai es basa en les relacions Europa-Magrib, que havien estat relacions de colonialisme, però que perduren, ara sense colonialisme. Ara és el sud que puja. Occitània, Catalunya, Itàlia, Magrib configuren una regió del món. Des de la Guerra del Golf Pèrsic, del 1991, sabem molt bé que hi ha un regionalisme del segle futur que comença. És un regionalisme de vastes regions, a escala mundial. Així hi ha una Europa del nord, una Europa del sud, i hi ha una Occitània a l'oest de l'Europa del sud que és el punt de contacte Europa-Magrib. Tenim un paper molt important a fer, que és també cultural. Hem de fer societat amb l'islam, que ja és un fet a Provença; un tipus de societat que no és pas francesa, sinó multicultural, moderna. L'occità és, per tant, una manera de bastir un futur, no pas un signe d'identitat, sinó el signe d'una possibilitat de moviment social fort. Però, tot just si comencem: és un procés a llarg terme.

"La situació no ha pas canviat a França. París continua manant, només que el poder de París ha minvat molt"

THIERRY BLANDINO

"Actualment no tenim cap moviment polític, per més que els resultats culturals siguin innegables. Tenim resultats, fem progressos culturals, però res que pugui arrossegar el poble i la gent cap al futur."

—*Quin paper pot tenir encara el militant lingüístic, l'activista?*

—Fer que la seva llengua sigui una llengua moderna, coneguda, viva, amb sentit de futur, d'invenció social. Els felibres parlaven de "mantenir", però ja no es pot mantenir res de res. Només es manté allò que avança. Mai en defensa pròpia, sempre a la conquesta del futur.

—*No hi ha cap moviment polític de pes occitanista. Què pot passar en el futur?*

—Ho hem d'inventar tot. Nosaltres, occitans, vam iniciar una renaixença nacional, el segle XIX, en una situació d'impossibilitat material, en el moment de la construcció del mercat centralista i de l'imperialisme colonial francesos. Res no era possible en aquell moment. Així vam fer una biblioteca, una literatura, que ja és un resultat. En Mistral va aconseguir el premi Nobel! Ja és alguna cosa, encara que socialment no fos res. El segon moment comença amb la Segona Guerra Mundial. Hem conegut una ascensió de totes les perifèries europees en ocasió de la renaixença cultural (solament es pot dir nacional, per mi, si la referència és una mica vella) i tot s'acaba els anys 80. Vam viure vint anys, del 1962 al 1982, d'ascensió cultural, política. Després, a mitjan anys 80, les anàlisis anteriors ja van deixar de ser veritat, com per exemple la del colonialisme interior. Ara, al capdavant, això no ens ha pas donat un moviment polític, per més que els resultats culturals siguin innegables. Tenim resultats, fem progressos culturals, però res que pugui arrossegar el poble i la gent cap al futur.

Som en un moment d'interval històric. Un moment perillós, perquè això que anomeno el tercer període ja

ha començat, fa cinc o sis anys, amb la construcció europea i els canvis que hi ha hagut a Europa. Crec que hi haurà moviments socials força importants, per exemple a l'Alemanya de l'est, al món ex-comunista, i apareixerà la tercera via entre el capitalisme ferotge i el socialisme difunt. Però no hi ha ideologia intel·lectual que pugui dir de quina manera. En aquell moment el temps dels estats-nació serà més lluny i hi haurà oportunitats per a les societats distintes, però encara passaran quinze anys o vint, em penso.

Hi ha, doncs, un interval, com va haver-n'hi un de quasi cinquanta anys entre felibrisme i occitanisme. La renaixença havia fracassat, i l'occitanisme no existia. Som a punt d'acabar una transició històrica. Un fracàs és possible; els occitans no som pas gaire presents en aquestes anàlisis, no som gaire nombrosos.

—*Actualment, el conflicte de València per la qüestió lingüística, creieu que té solució o no?*

—Per optimisme raonable, em penso que s'arreglarà. El mal és que (ni que siguin occitanistes) els reaccionaris valencianistes de València se sustenten en l'arcaisme de l'opinió pública. Però, és clar, si l'ensenyament de la llengua valenciana, diguem-ho així, avança, l'arcaisme de l'opinió es dissiparà de mica en mica. I en aquest moment apareixerà la veritat: que el valencià és català.

—*Hi ha perill de "valencianització", si podem usar aquest barbarisme, a Occitània?*

—Sí, a Provença, amb el Front National. És un procés semblant. Vam notar-lo molt clarament, per exemple, en el primer encontre de la comissió de cultura occitana (o provençal) de la regió Provença-Alps-Costa d'Atzur. L'ala dreta del Felibritge no hi era convidada per una raó molt simple: perquè té relacions amb el Front National, i per

aquesta raó política un president socialista no podia pas convidar-los. Crec que és un perill que pot créixer.

—*La solució que es trobarà, o no, a València, es podria aplicar a Occitània? Es pot fer una comparació vàlida entre aquestes dues situacions?*

—La diferència essencial és que tots els valencians parlen valencià, i en canvi, no tots els provençals parlen pas provençal. Això a banda, sí que crec que hi ha similituds. Ara, també hi ha una altra diferència, i és que a Provença tenim el problema dels immigrants del Magrib, i si és veritat que a València n'hi ha uns pocs, la situació no és gens comparable: no hi tenen pas un 17% de musulmans, a València.

David Grosclaude

"El problema lingüístic d'Europa és el de la igualtat de totes les llengües dels estats. N'hi ha prou amb una llengua, l'anglès, i totes les altres són llengües regionals."